

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Α' ΤΟΜΟΥ

Ιανουάριος 1963 — Δεκέμβριος 1964

Τεύχη 1 — 10

*Επιστημονικὸν ὄργανον τοῦ Συλλόγου Παιδαγωγῶν - Ψυχολόγων
Πτυχιούχων Πανεπιστημίων Ἐξωτερικοῦ*

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΚΥΡΙΑ ΑΡΘΡΑ

	Σελ.	Τεῦχος
<i>Τῆς Συντάξεως</i> : Ἡ ἔκδοσις	1	1
» » : Προβλήματα σχετιζόμενα μετὰ τὴν σύνταξιν ἀναλυτικοῦ προγράμματος	1	B
» » : Ὑπόμνημα πρὸς ἔξοχ. Ὑπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀρησκευμάτων	1	4
» » : Πρὸς τὸν δεῦτερον τόμον μας	1	6

Μ Ε Λ Ε Τ Ε Σ

I. ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΚΡΙΤΙΚΗ

<i>Κ. Ἀνανιάδης</i> : Ἡ ἀγροτικὴ ἐκπαίδευσις στὰ πλαίσια τῆς γενικῆς Παιδείας	15	6
<i>Κ. Ἀνανιάδης - Γ. Μαραγκουδάκης</i> : Ἀγροτικὴ καὶ Ἀγροτεχνικὴ ἐκπαίδευσις στὴν Ἑλλάδα	59	7
<i>Φιλίπ Βερνόν</i> : Σύγχρονοι ἀπόψεις περὶ νοημοσύνης καὶ μετρήσεως αὐτῆς (μεταφρ. Τ. Πασσάκου-Κυριαζοπούλου)	19	2
» » : » » »	15	3
<i>Ἄρ. Βουγιούκα</i> : Τὰ φαινόμενα τῆς προσαρμογῆς στὴ λειτουργία τῆς ἀντιλήψεως	3	4
» » : Ἡ διαδικασία τῆς μαθήσεως	51	7
<i>Θεοφράστου Γέρου</i> : «Ἐκπαιδευτικὴ Μεταρρύθμιση» (κριτικὴ)	8	5
<i>Γ. Γεωργιάδης</i> : Τὸ Ἀμερικανικὸν σύστημα ἐκπαιδεύσεως	92	8
<i>Π. Ε. Δέρα</i> : Ὑπαρξισμὸς - Ἀγωγή, Ψυχολογία καὶ Ψυχιατρικὴ	161	9
<i>Ἔρנסτ Κασίρερ</i> : Τί εἶναι ἄνθρωπος. Μετάφ. - Σχόλια Θ. Γέρου	9	1
» » : » » » » »	14	2
» » : » » » » »	13	3
<i>Βασιλ. Α. Κονιδιτσιώτου</i> : Διαλεκτικὴ Ἀγωγή	3	1
» » : » » »	11	2
<i>Βασ. Ι. Δαζανᾶ</i> : Abbé de l' Erpée, ὁ θεμελιωτὴς τῆς ἀγωγῆς τῶν κωφαλάλων	215	10
<i>Γεωργίου Μαραγκουδάκης</i> : Ψυχολογία Μαθήσεως καὶ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα	140	9
» » : Στοιχεῖα Νευροφυσιολογικῆς Ψυχολογίας	14	1
<i>Ἄντ. Μπενέκου</i> : Εἰσαγωγή στὴν Ψυχολογία τοῦ Bruner	22	2
» » : » » » » »	19	3
» » : Προβλήματα καὶ πειραματισμοὶ γύρω ἀπὸ τὴν διδασκαλία τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν	107	8

	Σελ.	Τεύχος
Ι. Σ. Μπρούνερ : «Η έννοια τῆς δομῆς στὴ σύγχρονη Παιδαγωγική» κατὰ μετάφραση Γ. Μαραγκουδάκη καὶ Ἀντωνίου Μπενέκου	11	5
Κ. Πασάκου : Σύγχρονος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ μέθοδοι εἰς Ψυχολογίαν καὶ Παιδαγωγικὴν	21	1
» » : » » »	32	2
Γ. Κ. Παπαγεωργίου : Δυσκολίες στὴν ἀνάγνωση καὶ γραφή .	199	10
Τριαντ. Τριανταφύλλου : Αἱ ἀνθρώπιναι σχέσεις εἰς τὴν Ἀγωγὴν	2	6
Κ. Χάρη : Ἡ ἐπιστημονικότης τοῦ διδασκάλου καὶ ἡ στάθμη τῶν σπουδῶν του	78	7
Λ. Χουσιάδα : Παρατηρήσεις γιὰ τὴν ἐπαγωγικὴ καὶ παραγωγικὴ σκέψη	4	2

II. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ - ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΨΥΧΙΚΗ - ΥΓΙΕΙΝΗ

Διδακτικοὶ πειραματισμοὶ

Α. Βουγιούκα : Ἐνα εὐκαιριακὸ θρησκευτικὸ μάθημα	181	9
» » : Ἡ προσφορὰ τοῦ Ζαχ. Παπαντωνίου στὰ παιδικὰ γράμματα	36	2
Θεοφράστου Γέρον : Ἡ Ὁρθογραφία τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 1 διδακτικὸν πρόβλημα τοῦ σχολείου	47	3
» » : » » »	35	4
» » : » » »	32	5
Α. Κακαβούλη : Παιδικὰ ἐλαττώματα καὶ ἡ ἀντιμετώπισίς των εἰς τὸ σχολεῖον	39	4
Εὐθ. Κασιώλα : Πορίσματα τέστ Ἀναγνώσεως	30	1
» » : » » »	44	2
» » : » » »	18	4
» » : » » » καὶ Ἀριθμητικῆς	15	5
» » : Τὸ πρόβλημα τῶν καθυστερημένων μαθητῶν στὸ σχολεῖο	186	9
» » : » » »	230	10
Ἀντ. Κρέτση : Ἡ μαθητοποίηση τοῦ μαθητοῦ	26	1
» » : » »	32	2
Γ. Κυριαζοπούλου : Ἡ Σύνταξις τοῦ συγχρόνου Ἀναλυτικοῦ προγράμματος	34	1
» » : » » »	48	2
Ν. Δυμπέρη : Πρότυπα Δημοτικὰ Σχολεῖα	132	8
Γ. Μαραγκουδάκη : Σχέδιον Ἀναλ. Προγραμ. τῆς Α' τάξεως τοῦ Δημ. Σχολείου	1	3

		Σελ.	Τεύχος
	Ἄντ. Μπενέκου : Συμβολή εἰς τὸ πρόγραμμα συγκεντρώσεως τῆς διδακτέας ὕλης	24	4
	» » : » » » »	27	6
Τῆ	Γ. Ξεκάλου : Τὸ πρόβλημα τῆς ἀναπτύξεως τῆς κοινωνικότητος εἰς τὸ παιδί	26	2
»	» » : » » » »	26	3
»	» » : » » » »	12	4
	Εὐαγ. Παπαγιαννάκη : Τὰ τρία «Τί»	21	4
	Δ. Κ. Παλυβοῦ : Ἡ ψυχολογία τῶν πεποικισμένων παιδιῶν	174	9
»	Κ. Πασσάκου : Προσπάθειαι ψυχολογικῆς καὶ Παιδαγωγικῆς παρακολουθήσεως τοῦ μαθητοῦ	195	9
	» » : » » » »	243	10
	Ν. Πετρουλάκη : Πηγαι καὶ μορφῆ μαθήσεως	28	5
	Ἑλπ. Σταματάκη : Ἡ φιλολογία τῶν παιδιῶν	228	10
Ε	Ἰω. Χαραλαμποπούλου : Τὰ προβλήματα τῆς Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς τοῦ λαοῦ μας	38	1

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

	Θ. Γέρον : Educational Strategy for developing Societies τοῦ Adam Curle — Κριτικὴ Ἀνάλυση	90	7
	Τ. Κυριαζοπούλου : Ἡ Ἐπέκτασις τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως	137	8
	Ἰω. Καμπανᾶ : Ἐπιθεώρηση τοῦ βιβλίου Ἰω. Κυριαζικίδου : «Εἰσαγωγή στὸν ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸ»	148	10
	Κ. Κίτσου : Ἰδρυσις Ἰνστιτούτου τῶν ἐπιστημῶν τῆς ἀγωγῆς	35	5
	Ν. Μπάρκα : Ἐκθεσις ἀναφερομένη εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ ἐν Ἀθήναις συγκληθέντος Διεθνoῦς Συνεδρ. Μαθημ)κῶν	40	6
	Ἄντ. Μπενέκου : Ἐπιθεώρηση βιβλίου : 1) Ἑλπ. Σταματάκη : «Ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν ἐνηλίκων» 2) Reiser - Leythman - Frankl - Lefgren : «Μιὰ προσπάθεια συνενώσεως τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως» Μεταφρ. Σχόλια Τρ. Τριανταφύλλου καὶ Γ. Μαραγκουδάκη. 3) Δ. Κ. Βακάλη : «Ἡ Ἐνιαία Συγκεντρωτικὴ Διδασκαλία»	95	7
	» » : Ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ βιβλίου Ν. Πετρουλάκη : «Γενικὴ Διδακτικὴ»	147	8
	Γ. Ζύδη : Στατιστικὴ περὶ ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως	52	2
	Γ. Ξεκάλου : Διεθνῆς ἐκπαιδευτικὴ κίνησις	43	1
	Κ. Πασσάκου : Βιβλιοκρισία τοῦ βιβλίου «Ἡ Κρήτη τοπίον, ἀνθρωποι, γεγονότα, θρύλοι» — Λ. Γ. Πετρίδη	48	6
	Τ. Τριανταφύλλου : Ὁργάνωσις Σεμιναρίου	56	2

Α' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

ΣΑΒΒΑΤΟ

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

Τὸ σχολεῖο μας ἀνοίξε. Οἱ συμμαθητὲς καὶ οἱ συμμαθήτριές μας, εἶναι στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου. Ὑστερα ἀπὸ τὴν προσευχὴ, πήγαμε στὶς αἴθουσες. Ἡ αὐλὴ ἄδειασε. Τὰ παράθυρα τῶν τάξεων μένουν ἀνοιχτά. Ἡ τάξη μας ἔχει μερικὰ ἄδεια θρανία. Τώρα κάνουμε ἐπανάληψη τῆς ὀρθογραφίας πού μάθαμε ὅλη τὴν ἐβδομάδα.

ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΜΑΘΑΜΕ

Τὸ σχολεῖο — τὰ σχολεῖα — τοῦ σχολείου — τῶν σχολείων.

Ἄνοιξε, ἀνοίξαν, ἀνοιχτό, ἀνοιχτά, ἀνοίξαμε, τὸ παιδί, τὰ παιδιά, ἡ αἴθουσα,

Ὁ μαθητὴς, οἱ μαθητὲς, ἡ μαθήτρια, οἱ μαθήτριες, ὁ συμμαθητὴς, οἱ συμμαθητὲς, ἡ συμμαθήτρια, οἱ συμμαθήτριες, ἡ τάξη (ις), οἱ τάξεις, τῆς τάξης (εως), τῶν τάξεων, ἡ αὐλή.

οἱ αἴθουσες, ἄδειασε, ἄδεια, ἄδεια, τὸ θρανίο, τὸ θρανίο, ὕστερα — τώρα, ἡ ὀρθογραφία, τῆς ὀρθογραφίας, εἶμαι — εἶναι.

Α. ΚΑΚΑΒΟΥΛΗ

ΠΑΙΔΙΚΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ

ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΣ ΑΥΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Περιῆλθε στὰ χέρια μου μία οικονομικωτάτη, ἀλλ' ὠραιότατη μελέτη γύρω ἀπὸ τὰ παιδικὰ ἐλαττώματα τοῦ συναδέλφου Κ. Κακαβούλη.

Ἵπάρχουν δύο ὄψεις τοῦ προβλήματος. Ἀπὸ τὴν μία ὄψιν, τὰ παιδικὰ ἐλαττώματα ἐξετάζοντας μὲ τὴν προοπτικὴ τῶν ἠθικῶν κανόνων, ὁπότε κάθε παιδικὴ πράξις ἀντιτιθεμένη πρὸς τὴν συμπεριφορὰ τοῦ συνόλου θεωρεῖται ὡς ἠθικὴ παρεκτροπή. Καὶ τὰ ἐπιβαλλόμενα μέτρα εἶναι νοθεσίαι, παραγγέλματα, ἀπειλές, αὐστηρὲς κυρώσεις πού ἀποσκοποῦν νὰ ἐπαναφέρουν τοὺς «ἐκτραπέντας» στὸ δρόμο πού ἐπιτάσσουν οἱ ἠθικοὶ κανόνες ἢ οἱ κώδικες τῆς ομάδος. Μία συμμόρφωσις πρὸς τὶς συνήθειαι καὶ ἀντιλήψεις τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου δὲν εἶναι πάντοτε ἀναγκαία, ἀλλὰ οὔτε πάντοτε ἐπιβλαβής. Μία κλειστὴ ἠθικὴ ἐπιβάλλει ἀπόλυτη συμμόρφωσι. Καὶ στὸ ἄτοπον αὐτὸ παρέπαιε τὸ παλιὸ σχολεῖο πού συνέχιζε μέχρι χθὲς ἀκόμη (ἴσως συνεχίζει) μία μεσαιωνικὴ ἀντίληψιν περὶ παιδικῆς ἐγκληματικότητος. Τοῦτο εἶναι ἀντίθετο πρὸς κάθε ἔννοια παιδαγωγικὴ σήμερα. Δυσκολεύομαι νὰ πιστέψω πὼς εἶναι δυνατόν νὰ προκαθορίσωμε (καλουπώσωμε;) τὸν ἰδανικὸ τύπο ἢ ἀκόμη καὶ τὸν κοινὸ—κανονικὸν τύπον ἀνθρώπου καὶ πολὺ περισσότερο νὰ παραδεχθῶ τὸ φρόνιμον τῆς διαπαιδαγωγήσεως βάσει ἀμεταθέτου καὶ ποινικοῦ (!) κώδικος. Ἀλλὰ καὶ στὴν περίπτωσιν πού τοῦτο θὰ μοῦ ἐπιβάλλετο, τὸ πρόβλημα πού θὰ εἶχα νὰ λύσω εἶναι ἂν καὶ κατὰ πόσον τὸ παιδί — καὶ ἀπὸ πότε ἀποκτᾷ συνείδησιν τοῦ κοινωνικοῦ κινδύνου καὶ πρὸ παντὸς ἀντιλαμβάνεται τὶς ὑψηλὰς ἠθικὰς ἔννοιαις στὶς ὁποῖαι ἔνας

ήθικος κώδικας στηρίζεται. Και ἐδῶ τὸ πρόβλημα ἀπαιτεῖ λύσι με καθαρῶς ψυχολογικά μέτρα.

Τοῦτο μᾶς φέρνει στὴν ἄλλη ὄψι τοῦ θέματος, τὴν ψυχολογική. Σύμφωνα μ' αὐτή, κάθε παιδικὴ ἐνέργεια ἢ ὁποῖα ἔμπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐλάττωμα, πρέπει νὰ ἐξετασθῇ με βάσι τὶς γνώσεις πού ἔχομε γύρω ἀπὸ τὴν παιδικὴ φύσι ἀνάγκες, παρορμήσεις, πνευματικὴ ὀριμότης κλπ.) καὶ τὴν ἐξέλιξ., τοῦ παιδιοῦ. Καὶ πρὶν ληφθοῦν ὁποιαδήποτε μέτρα «παιδονομικά», καταβάλλεται προσπάθεια ἐξακριβώσεως τῶν ψυχολογικῶν ἐλατηρίων τὰ ὁποῖα ὤθησαν τὸ παιδί στὴν πρᾶξι αὐτὴ καὶ ἡ παιδαγωγικὴ ἐνέργεια ἐγκείται στὴν ἐξάλειψι τῶν αἰτίων αὐτῶν, ὁπότε ἀπ' ἐκεῖ καὶ πέρα τὸ παιδί εὐρίσκει μόνον τοῦ τὸ δρόμο. Ἄλλ' ἀκριβῶς σ' αὐτὸ διαβλέπει καὶ ἡ Ἄγωγή τοῦ παιδιοῦ.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ μελετήματος πού ἀναφέραμε ἔχει ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν πλάνη (πρόληψι;) τῆς παιδαγωγικῆς ἠθικολογίας καί, ἀρκετὰ μνημένος στὶς σύγχρονες ψυχολογικὲς ἀντιλήψεις καὶ προόδους, ἔχει προχωρήσει στὸ στάδιο τῶν ἀναζητήσεων, ὅπως θὰ τὸ ἔλεγε.

Γι' αὐτόν, τὸ παιδικὸ ἐλάττωμα δὲν εἶναι «παθολογικὸ σύμπτωμα, ἀλλὰ ἐσφαλμένη ἀπάντησις πρὸς τὰς προκλήσεις τοῦ περιβάλλοντος ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ζῆ» καὶ τοῦτο σημαίνει πῶς «στὰ ἐλαττώματα τοῦ παιδιοῦ δὲν πρέπει νὰ δίδεται ἠθικὴ σημασία» διότι πράγματι εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις ἓνα ἐλάττωμα δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μία προσπάθεια ἀποκαταστάσεως τῆς διαταραχθεῖσης ἰσορροπίας. Ἡ τοποθέτησις εἶναι ὀρθή. Ἡ κατανόησι τοῦ προβλήματος τούτου ἐκ μέρους τοῦ δασκάλου θὰ ὑπαγορεύσῃ καὶ τὶς λύσεις πού πρέπει νὰ δώσῃ σὲ κάθε συγκεκριμένη περίπτωσι στὸ σχολεῖο του.

Ὁ συγγραφεὺς δείχνει καὶ στὸ πρακτικὸ αὐτὸ μέρος οἰκειότητα με τ' θέμα καὶ προσφέρει ἓνα πλῆθος ὑποδείξεων σὲ γενικὲς του συγκεκριμένες περιπτώσεις. Λέγει, λ.χ., σ' ἓνα σημεῖο: «εἶναι σφάλμα νὰ καλοῦμε ἓνα παιδί νὰ φθάσῃ ἓνα ἄλλο (νὰ γίνῃ σὰν τὸν Γιάννη!...). Θὰ τὸ συγκρίνω με τὸν ἑαυτόν του καὶ δὲ, θὰ ζητήσωμε τίποτε περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἔμπορεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ἴδιο. Διότι ὁ κάθε μαθητὴς εἶναι μία διαφορετικὴ προσωπικότης». Νὰ καὶ πού τὸ ἰδεῶδε, τῆς προσωπικότητος στὴν Ἄγωγή ἀρχίζει νὰ εἰσέλθῃ στὴν ἐπιστήμη τὸν ἀπολογητὴ του. Εἶναι ἀρκετό, νομίζω, νὰ μᾶς δείξῃ πόσο εὐρύτερα ἀντιμετωπίζει τὸ πρόβλημα ὁ συγγραφεὺς.

Φυσικά, ὅλα τὰ προβλήματα δὲν λύονται σ' ἓνα μελέτημα τοῦ εἴδους αὐτοῦ (εἰσήγησις στὸ Η' Παιδαγωγικὸ Συνέδριο τῆς Χ.Ε.Ε.Α.). Εἶναι ὅμως μία ἀξιέπαινος προσπάθεια πού ἔμπορεῖ νὰ θέσῃ τὸν κάθε ἀναγνώστη τὰ βασικώτερα προβλήματα πού ἔχει νὰ λύσῃ σὰν παιδαγωγὸς (δάσκαλος ἢ γονεὺς) καὶ νὰ τὸν κεντρίσῃ γιὰ ἀναζήτησι καὶ ἀναθεώρησι παλαιῶν ἀντιλήψεων.

Α. Μπενέκος Β. Ἐδ.

